

Nemzetközi magánjogi tényállás

Szerző: SZABADOS Tamás

Affiliáció: adjunktus, ELTE ÁJK

Rovat: Nemzetközi magánjog

Rovatszerkesztő: Szabó Sarolta

Lezárás dátuma: 2018.05.01

Idézési javaslat: SZABADOS Tamás: „Nemzetközi magánjogi tényállás” in JAKAB András – FEKETE Balázs (szerk.): Internetes Jogtudományi Enciklopédia (Nemzetközi magánjog rovat, rovatszerkesztő: SZABÓ Sarolta) <http://ijoten.hu/szocikk/nemzetkozi-maganjogi-tenyallas> (2018). Konkrét szöveghelyre való hivatkozáshoz javasoljuk a szövegbeli bekezdésszámok használatát, pl. [8] vagy [12]–[18].

A nemzetközi magánjogi tényállás definíciója a nemzetközi magánjog tárgyának és a különböző nemzetközi magánjogi jogforrások hatályának meghatározása szempontjából lényeges. A nemzetközi magánjog számára azok a polgári joghoz, családi joghoz, munkajoghoz – vagyis a magánjoghoz – kapcsolódó tényállások jelentősek, amelyek több állam jogrendszerével mutatnak kapcsolatot, és emiatt felvetődik a kérdés, hogy az ügyben melyik állam jogát kell alkalmazni.

Tartalomjegyzék

- 1. A nemzetközi magánjogi tényállás fogalma**
- 2. A tényállás magánjogi jellege**
- 3. A tényállás nemzetközi jellege**
 - 3.1. Nemzetközi magánjogi tényállás nemzetközi elem jelenléte folytán
 - 3.2. Nemzetközi magánjogi tényállás lényeges nemzetközi elem jelenléte folytán
 - 3.3. Nemzetközi elem hiányában a tisztán belföldi tényállások is a nemzetközi magánjog tárgyát képezik
 - 3.4. A hatályos jog és a nemzetközi elem
- 4. A nemzetközi magánjogi tényállások rendezésének módszerei**
- 5. JEGYZETEK**

1. A nemzetközi magánjogi tényállás fogalma

[1] A nemzetközi magánjog tárgya a nemzetközi magánjogi tényállás.^[1] A nemzetközi magánjogi tényállás olyan magánjogi tényállás, amely valamely külföldi elem jelenléte okán két vagy több állam jogrendszerével mutat kapcsolatot, és amely emiatt felveti azt a kérdést, hogy melyik állam joga legyen alkalmazandó a tényállásra.

[2] A nemzetközi magánjogi tényállások megítélése során az eljáró bíróság vagy más hatóság először azt köteles megállapítani, hogy rendelkezik-e joghatósággal és csak ha megállapítja joghatóságát, a második lépésben akkor dönthet az alkalmazandó jog kérdésében. A nemzetközi magánjogi

tényállásokkal összefüggő további kérdés, hogy az ilyen tényállásokra vonatkozó határozat valamely másik államban elismerhető-e és végrehajtható-e.

[3] A nemzetközi magánjogi tényállásokkal összefüggésben vizsgálni kell ezek magánjogi, valamint nemzetközi természetét.

2. A tényállás magánjogi jellege

[4] Az, hogy magánjogi tényállásokról van szó, azt jelenti, hogy a tényállás alapjául szolgáló jogviszony a tágabb értelemben vett magánjog tárgyát képezi:^[2] olyan vagyoni és személyi viszonyok ezek, amelyek a polgári jog, családjog, munkajog tárgyához kapcsolódnak. A tényállások magánjogi természete azt is jelenti, hogy a nemzetközi magánjogi tényállásokban az állam legfeljebb magánjogi jogalanyként és nem közhatalmat gyakorló szuverénként vehet részt.

3. A tényállás nemzetközi jellege

[5] Arra vonatkozóan, hogy szükséges-e és ha igen, milyen nemzetközi elem ahhoz, hogy nemzetközi magánjogi tényállásról beszélhessünk, három megközelítést különböztethetünk meg. Az első megközelítés szerint ehhez bármely nemzetközi elem jelenléte elegendő. A második megközelítés alapján nem elég, ha valamilyen külföldi elem merül fel, annak lényegesnek is kell lenni. A harmadik megközelítést követve egyáltalán nem szükséges nemzetközi elem, tisztán belföldi tényállások esetében is sor kerül a nemzetközi kollíziós magánjogi szabályok alkalmazására. A következőkben e három álláspont kerül bemutatásra azzal, hogy az alábbiakban leírt elméleti és gyakorlati megfontolások alapján az első megközelítést tartjuk követendőnek.

3.1. Nemzetközi magánjogi tényállás nemzetközi elem jelenléte folytán

[6] A magánjogi tényállások széles kört felölelő csoportját az teszi nemzetközivé, hogy a tényállásban valamilyen külföldi elem van jelen. A tényállás a külföldi elem jelenléte miatt több állam jogrendszerével mutat kapcsolatot, így az érintett jogok versengenek és összeütköznek egymással, ezért szükséges azt eldönteni, hogy melyik állam joga legyen alkalmazandó a tényállásra. Ha a jogalkalmazó bármilyen külföldi elem jelenlétét észleli (->a külföldi jog tartalmának megállapítása), és az kihatással lehet az alkalmazandó jog meghatározására, akkor már kollíziós problémáról van szó (->kollíziós norma), így hagyhatja figyelmen kívül a nemzetközi magánjogi szabályok alkalmazását.^[3] Ezzel szemben, amikor nincsen semmilyen nemzetközi elem, tisztán belföldi tényállásról van szó: a kollíziós szabályok nem kerülnek alkalmazásra és a fórum (->belső fórum) joga lesz alkalmazandó.

[7] A külföldi elem köthető valamely személyhez (külföldi ->állampolgárság, lakóhely, szokásos tartózkodási hely), valamilyen külföldön lévő vagyontárgyhoz vagy a jogviszony alanyainak cselekményeihez (az ügyletkötés helye vagy a teljesítés helye külföldön van) és előfordulhat az is, hogy a külföldi elem valamilyen jogon keresztül jelenik meg (külföldi nyilvántartásba vett jog), de a felek által választott külföldi jog is nemzetközivé tehet egy tisztán belföldi tényállást.

[8] A „külföldi” tényállási elem két szempontból relatív. Egyrészt viszonylagos annak nemzetközi, külföldi jellege. A tényállási elem az eljáró (vagy a jogvitát megelőzően a jövőben ilyen jogvita esetén eljárni jogosult) bíróság vagy más hatóság, valamint a fórum joga szemszögéből nézve minősül külföldinek.^[4] Egy tényállás minősülhet nemzetközinek valamely állam bírósága és nemzetközi magánjoga szempontjából, miközben más fórum számára ez belföldi lesz, vagyis a tényállás nemzetközi jellege viszonylagos.^[5]

[9] Másrészt viszonylagos az, hogy a szóban forgó külföldi tényállási elem lényeges-e. A külföldi elem(ek) jelenléte a tényállásban a szóba jöhető államok joga közötti versengéshez vezethet, de a külföldi elemnek lényegesnek kell lennie ahhoz, hogy a külföldi jog emiatt esetleg alkalmazásra is

kerüljön. Valamilyen külföldi elem jelenléte tehát önmagában még nem elegendő a külföldi jog alkalmazásához, hanem az szükséges, hogy a külföldi elemet a fórum vonatkozó kollíziós szabálya lényegesnek minősítse azzal, hogy kapcsolóelvként utal a kérdéses külföldi elemre. A történeti tényállás minősítése, tehát a megfelelő kollíziós norma hipotézise alá szubszumálása és az abban foglalt kapcsoló szabály dönti el, hogy a külföldi elem lényeges-e.^[6] Az, hogy mi minősül lényeges külföldi elemnek azt ily módon a jogalkotó határozza meg térben és időben változó módon.^[7] Ugyanaz a külföldi elem lényeges lehet az egyik kapcsoló szabály, de lényegtelen egy másik kapcsoló szabály alkalmazása szempontjából. Azaz, a külföldi elem relevanciája a ->**jogviszony** természetétől és a tényállás nemzetközi magánjogi minősítésétől függ.^[8] Mindebből az következik, hogy a külföldi tényállási elem relevanciája viszonylagos, az mindig az eldöntendő kérdés függvénye.^[9] Valamely tényállási elem kapcsoló szabályokon keresztül történő lényegesnek minősítése hozzájárul ahhoz, hogy a tényállásra az avval legszorosabb kapcsolatban álló jog kerüljön alkalmazásra, amely a kollíziós igazságosság megvalósítását segíti elő.

3.2. Nemzetközi magánjogi tényállás lényeges nemzetközi elem jelenléte folytán

[10] A nemzetközi magánjogi irodalom más képviselői a nemzetközi elem jelenlétén túl azt is megkövetelik, hogy a nemzetközi elem lényeges legyen.^[10] Ezen álláspont szerint csak ebben az esetben beszélhetünk nemzetközi magánjogi tényállásról. A a külföldi elem relevanciája a kapcsoló szabálytól függ (->**kapcsoló tényezők**). Ha a kapcsoló szabály egy külföldi elemet nevesít és így lényegesnek tekint, az azzal jár, hogy a külföldi elem relevanciája miatt az adott külföldi jogot alkalmazza is a fórum. Ha a külföldi elem lényeges jellege feltétele lenne a nemzetközi magánjogi tényállás fennállásának, akkor csak az olyan tényállások minősülnének nemzetközi magánjogi tényállásnak, ahol kollíziós szabályok alkalmazásával külföldi jogot kellene alkalmazni.^[11]

[11] Ezzel szemben az is nemzetközi magánjogi tényállás, ha jelen van valamilyen külföldi elem, de azt a fórum kapcsoló szabálya nem minősíti lényegesnek. Ilyenkor a fórum a saját jogát alkalmazza. Ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy több jog alkalmazása jöhet szóba ilyenkor, amelyek közül a kollíziós jog segítségével választani kell. Ez elegendő ahhoz, hogy a tényállás nemzetközi magánjogi tényállásnak minősüljön. A lényegesség azt mutatja, hogy milyen kapcsolódást választ ki a fórum kollíziós joga ahhoz, hogy azt a külföldi jogot ténylegesen alkalmazza is.

3.3. Nemzetközi elem hiányában a tisztán belföldi tényállások is a nemzetközi magánjog tárgyát képezik

[12] Bár „axiomatikusnak” tűnhet, hogy tisztán belföldi tényállások esetében nincs szükség a jogok közötti választásra,^[12] egyes szerzők álláspontja szerint tisztán belföldi magánjogi tényállások esetén is alkalmazásra kerülnek a nemzetközi magánjogi kollíziós szabályok.^[13] Az eljáró fórum minden – akár nemzetközi, akár tisztán belföldi – esetben elméletileg választ a különböző jogrendszerek szabályainak alkalmazása között. A nemzetközi magánjog tisztán belföldi tényállások esetében látens módon jelenik meg.^[14] A különböző jogrendszerek közötti választást ilyenkor a fórum – öntudatlanul is – a belföldi jog alkalmazása javára oldja fel.^[15] Schurig szerint így akár nemzetközi, akár tisztán belföldi tényállások esetén a kollíziós szabályok döntenek el – legyen ez akár nem egy tudatos kollíziós szabály –, hogy a fórum vagy valamely más állam joga kerüljön alkalmazásra. Jahr visszautal Savignyra, aki a jogviszonyra alkalmazandó jog keresését hangsúlyozta, azzal, hogy ez a feladat nemcsak nemzetközi tényállások esetén, hanem tisztán belföldi tényállásokra nézve is adott.^[16] A nemzetközi magánjogi szabályok feladata az, hogy a magánjog területén az anyagi jogi normák érvényesülési körét, területi hatályát kijelölje.^[17]

[13] Schurig szerint ezzel a megközelítéssel elkerülhető a különbségtétel a tisztán belföldi tényállások és a nemzetközi magánjogi tényállások között, amely folytán az előbbiekre a saját erejénél fogva a fórum joga kerül alkalmazásra, míg utóbbiakra vagy a nemzetközi magánjogi szabályok alkalmazásának következtében a fórum joga vagy valamely más állam joga.^[18] Hozzáteszi

azt is, hogy a megkülönböztetés a fórum jogát kiemeli és a többi ->[jogrendszer](#) fölé helyezi. Ha valamennyi tényállást – ideértve a tisztán belső tényállásokat is – a nemzetközi magánjog tárgyaként kezelünk, főlöslegessé válik a különbségtétel a belső és a nemzetközi tényállások között.^[19] Valamennyi eset megítélése a kollíziós szabályok alkalmazásával indul annak megállapítása érdekében, hogy melyik jog legyen alkalmazandó.^[20] A bíróságoknak nem szükséges erre minden esetben kifejezetten utalniuk, a kollíziós jogi elemzés elhagyható az ítéletből, ha az adott ügyben kézenfekvő a belső jog alkalmazása.^[21]

[14] Ahogy Lalive erre rámutatott, ezen elméleti kérdés megítélése attól függ, hogy mit tekintünk a ->[nemzetközi magánjog](#) feladatának: már a tisztán belső tényállások esetében is szerepe van azzal, hogy alkalmazandónak rendeli a belső jogot, vagy csupán akkor, ha valamilyen külföldi elem is megjelenik.^[22] Igaz, hogy valamely tényállás tisztán belföldinek minősítése is mindig más jogrendszerekhez képest történik, véleményünk szerint a tisztán belföldi tényállások nem tárgyai a nemzetközi magánjognak, ugyanis ilyen esetekben nincsen versengés és kollízió a jogok között, így nem merül fel a jogok közötti választás szükségessége sem, ami tulajdonképpen a nemzetközi magánjog funkciója. A fórum saját belső jogán alapuló felhatalmazás alapján, a saját nemzetközi magánjogi szabályai erejénél fogva alkalmaz külföldi jogot és mellőzi a saját jogának alkalmazását. Tisztán belső tényállásokra nézve nincsen szükség erre a nemzetközi magánjogon alapuló felhatalmazásra, azaz a fórum a belső jogot alkalmazza.

[15] Gyakorlati nehézségek is felmerülnek ezzel a megközelítéssel kapcsolatban. A bíróságot minden esetben indokolási kötelezettség terhelheti, ami a kollíziós szabályok alkalmazását illeti, még tisztán belföldi tényállások esetében is, ami felesleges terhet ró a bíróságokra.^[23] Emellett a nemzetközi magánjogi jogalkotás is megkülönbözteti a tisztán belső és nemzetközi tényállásokat. Először is a megkülönböztetés jelentős lehet a nemzetközi magánjogi ->[jogforrások](#) hatályának megállapításával összefüggésben.^[24] Másodszor pedig egyes kollíziós szabályok is megkülönböztetéssel élnek, például amikor a ->[jogválasztás](#) szabadságát erősebben korlátozzák – a külföldi jog választásától eltekintve – egyébként tisztán belföldi tényállások esetében, mint nemzetközi tényállásoknál.^[25]

3.4. A hatályos jog és a nemzetközi elem

[16] A nemzetközi magánjogról szóló 1979. évi 13. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Nmj. tvr.) 1. §-a kifejezetten utalt a nemzetközi elemre: olyan polgári jogi, családi jogi vagy munkajogi jogviszonyban (->[jogviszony](#)) merülhetett fel az Nmj. tvr. alkalmazása, ahol külföldi személy, vagyontárgy vagy jog (külföldi elem) szerepel és több állam joga lenne alkalmazható. Az Nmj. tvr.-t felváltó a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvénysaját hatályát definiáló 1. §-a a külföldi elemet tartalmazó magánjogi jogviszonyok vonatkozásában határozza meg az alkalmazandó jogot, a joghatósági szabályokat (->[joghatóság](#)) és a külföldi határozatok elismerésének és végrehajtásának feltételeit (->[külföldi határozatok elismerése](#)). Egyes uniós kollíziós rendeletek kifejezetten utalnak arra, hogy olyan jogviszonyokat szabályoznak,^[26] ahol „különböző országok joga között kell választani”^[27] vagy „amelyek több állam jogához kapcsolódnak”.^[28] A hatályos jog tehát külföldi elem meglétét vagy több jog közötti választást, kapcsolatot követel meg. E jogforrások alkalmazásában a kapcsoló szabályok döntenek el, hogy milyen nemzetközi elem minősül lényegesnek, hogy az külföldi jog alkalmazásához vezessen. Tisztán belföldi tényállás esetében az uniós rendeletek nem alkalmazhatók, de a felek külföldi jogra vonatkozó választása már kiváltja a Róma I. és a Róma II. rendeletek alkalmazását.^[29] A nemzetközi elem megkövetelése az uniós rendeletekben ugyanakkor azzal is magyarázható, hogy az Európai Unió csak határon átnyúló tényállások szabályozására rendelkezik hatáskörrel a polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés keretében.^[30]

4. A nemzetközi magánjogi tényállások rendezésének módszerei

[17] A nemzetközi elemet tartalmazó magánjogi tényállások rendezése két módszer segítségével történhet: közvetlen vagy közvetett módon.^[31] A nemzetközi elemet tartalmazó magánjogi tényállások közvetlen rendezése a tényállás tartalmi eldöntését jelenti anyagi jogi szabályok segítségével. A közvetlen jogrendezés rendszerint nemzetközi, regionális szintű egyezményekben vagy más jogforrásokba foglalt egységes szabályokon keresztül valósul meg. Ilyenkor a szükséges nemzetközi elemet az anyagi jogi forrás hatályára vonatkozó rendelkezések adják meg, amelyek meghatározzák alkalmazásának feltételeit. A nemzetközi elemet tartalmazó magánjogi tényállásokat közvetlen módszerrel szabályozó normák – a hazai irodalomban elfogadott fogalmat használva – → a [nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga](#) körébe sorolhatók. A nemzetközi elemet tartalmazó magánjogi tényállások egységes szabályozása közvetlen jogrendezéssel azonban nem teljes. Ezért mindenképpen szükség van e tényállások rendezésének másik módszerére, a közvetett jogrendezésre.

[18] A közvetett szabályozás kétlépcsős jogrendezést valósít meg azzal, hogy kollíziós szabályok segítségével először a nemzetközi magánjogi tényállással kapcsolatot mutató jogrendszerek közül ki kell jelölni az alkalmazandó jogot, majd az így kijelölt jog anyagi jogi szabályait alkalmazni kell. A kollíziós szabályokkal szembeállítva az anyagi vagy tárgyi szabályok alkalmazása vezet a nemzetközi magánjogi tényállás érdemi elbírálásához, azaz a felek jogviszonyból eredő jogainak és kötelezettségeinek megállapításához. A kollíziós szabály tehát közvetlenül nem eredményezi a nemzetközi magánjogi tényállás elbírálását, hanem ez csak közvetetten történik a kijelölt és alkalmazni rendelt anyagi jogi szabályokon keresztül, amelyekre a kollíziós szabály utalt. A nemzetközi (kollíziós) magánjog módszere a közvetett módszer.

[19] A nemzetközi magánjogi tényállások egységes elbírálásának igénye már régen felvetődött, ami megkívánná, hogy az egyes államokban azonos nemzetközi magánjogi szabályokon keresztül történjék meg az alkalmazandó jog kijelölése, hiszen ez vezetne a döntések nemzetközi harmóniájához. Ez a célkitűzés azonban csak részlegesen valósult meg. A kollíziós jog egyes területein nemzetközi egyezmények, mindenekelőtt a Hágai Nemzetközi Magánjogi Konferencia égisze alatt elfogadott egyezmények egységesítették a kollíziós szabályokat, míg regionális szinten elsősorban az EU kollíziós jogot egységesítő rendeleteire kell utalni, de más szervezetek, így az Amerikai Államok Szervezete is kidolgozott a kollíziós jogot regionális szinten egységesíteni hivatott amerikaiaközi egyezményeket. Nemzetközi egyezmények vagy regionális jogegységesítés hiányában az autonóm állami → [jogalkotás](#) határozza meg a nemzetközi magánjogi szabályokat, ami a nemzetközi magánjogi szabályok tekintetében jelentős eltérésekben mutatkozik meg.

5. JEGYZETEK

[1] VÖRÖS Imre: „Alapvetés: a nemzetközi kollíziós probléma” in VÖRÖS Imre (szerk.): *Magyar nemzetközi kollíziós magánjog*, Budapest, KRIM, 2006, 36.

[2] MÁDL Ferenc – VÉKÁS Lajos: *Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga*, Budapest, ELTE Eötvös, 2015, 34.

[3] Th. M. De BOER: „Facultative choice of law: the procedural status of choice-of-law rules and foreign

law" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 1996, 251; Jan von HEIN: „Art. 3 EGBGB" in Jan von HEIN: *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, München, Beck, ⁶2015, 13. pont.

[4] Jean-Luc ELHOUEISS: „L'élément d'extranéité préalable en Droit International Privé" *Journal du Droit International* 2003/1, 41; VÖRÖS (1. j.) 27.

[5] Eric WYLER – Alain PAPAUX: „Extranéité de valeurs et de systèmes en droit international privé et en droit international public" in Eric Wyler – Alain Papaux (szerk.): *L'extranéité ou le dépassement de l'ordre juridique étatique*, Paris, Pedone, 1999, 257.

[6] ELHOUEISS (4. j.) 54, 75; VÖRÖS (1. j.) 39.

[7] VÖRÖS (1. j.) 40.

[8] Pierre LALIVE: „Tendances et méthodes en droit international privé" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 1977, 18.

[9] LALIVE (8. j.) 18.

[10] ELHOUEISS (4. j.) 66–85; VÖRÖS (1. j.) 30, 36–41.

[11] Lásd BOER (3. j.) 251–252.

[12] Peter HAY: „Flexibility versus predictability and uniformity in choice of law: reflections on current European and United States conflicts law" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 1991, 291, 1. j. Lásd Edoardo VITTA: „Cours général de droit international privé" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 1979, 54.

[13] Paul Heinrich NEUHAUS: *Die Grundbegriffe des internationalen Privatrechts*, Tübingen, Mohr (Paul Siebeck), ²1976, 105–105; Günther JAHR: „Internationale Geltung nationalen Rechts" *RabelsZ* 1990, 500–507; Gerhard KEGEL – Klaus SCHURIG: *Internationales Privatrecht*, München, Beck, ⁹2004, 6; Masato DOGAUCHI: „Four-step analysis of private international law" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 2005, 28–35.

[14] Petros G. VALLINDAS: „La structure de la règle de conflit" in *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*, Leiden–Boston, Brill–Nijhoff, 1960, 338.

[15] KEGEL–SCHURIG (13. j.) 7.

[16] JAHR (13. j.) 503, 71. j, 505–506.

[17] JAHR (13. j.) 506; VALLINDAS (14. j.) 339.

[18] KEGEL–SCHURIG (13. j.) 7.

[19] DOGAUCHI (13. j.) 32.

[20] DOGAUCHI (13. j.) 32.

[21] DOGAUCHI (13. j.) 32.

[22] LALIVE (8. j.) 23–24.

[23] BOER (3. j.) 242.

[24] Lásd a 3.4. pontban hivatkozott jogforrásokat.

[25] Lásd az *Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (2008. június 17.) a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról* (Róma I.), HL L 177, 4.7.2008, 6–16. o. 3. cikk (3) bekezdés, valamint az *Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról* (Róma II.), HL L 199, 31.7.2007, 40–49. o. 14. cikk (2) bekezdés.

[26] Az Európai Parlament és a Tanács 650/2012/EU rendelete (2012. július 4.) az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről, HL L 201, 27.7.2012, 107–134. o. és a Tanács 4/2009/EK rendelete (2008. december 18.) a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről, HL L 7, 2009.1.10, 1–79. o. nem tartalmaz ilyen kifejezett előírást.

[27] Róma I. rendelet 1. cikk (1) bekezdés.

[28] Róma II. rendelet 1. cikk (1) bekezdés; a Tanács 1259/2010/EU rendelete (2010. december 20.) a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról, HL L 343, 29.12.2010, 10–16. o. 1. cikk (1) bekezdés.

[29] Lásd 25. j.

[30] EUMSZ 81. cikk (1) bekezdés; HEIN (3. j.) 12. pont.

[31] MÁDL-VÉKÁS (2. j.) 34–37; VILÁGHY Miklós: *Bevezetés a nemzetközi magánjogba*, Budapest, Tankönyvkiadó, 1974, 6–7.